FORM FOUR CLUSTER KCSE MODEL5

KISWAHILI PAPER 2 ANSWERS

1. UFAHAMU (Alama 15)

Soma taarifa ifuatayo kisha ujibu maswali

1. a) (i) Watu wazae watoto wanaoweza kuwalea.

(ii) Kiwango cha watoto ambao serikali inaweza kukihudumia.

b) (i) Shoka –anayetoa hotuba

(ii) Mpini –walimu waliomwongoza.

c) (i) Kuzungumza mbele ya wazazi,walimu na wanafunzi.

(ii) Yeye bado ni mchanga.

d) (i) Mama hupata mtoto bila baada ya miezi sita.

ii) Vitoto kuzaliwa unyounyo kama kwamba kuwa mashindano.

(iii) Kama kuzaa kungekuwa kwa zamu,mke akizaa mwaka huu, mume azae mwaka mwingine.

(iv) familia kujipa timu ya kandanda.

e) (i) Mathalani-Hivyo basi.

(ii) Kupukurukusha –harakisha.

iii) Mararu-nguo zilizoraruka.

Makosa hijani 6 kila moja ½

Sarufi (s) zote kila moja ½

2. MAKALA (Alama 15)

Soma makala yafuatayo kisha ujibu maswali yanayofuatia

2. (a) (i) Kuna mjadala kuhusu utoaji wa mafunzo kwa walimu wa shule za sekondari.

(ii) Hatua huchukuliwa bila kuzingatia utabiri wa idadi katika siku za usoni.

(iii) Walimu wengi waliohitimu miaka ya tisini hawakuegemea upande wa Hisabati,Sayansi na lugha.

(iv) Wanafunzi wakahimizwa kusomea masomo yote.

(v) Walimu wakapewa marupuru kwenye mishahara yao

(b) (i) Idara ya Dini,Historia na masomo mengine zilipuuzwa.

ii) Idadi ya wanafunzi kusajiliwa katika masomo hayo ikapungua.

(iii) Kusababishwa kwa uhaba wa walimu wa masomo haya.

(iv) Wingi wa walimu wa Hisabati Sayansi na lugha.

(v) Wizara ya elimu kulaumiwa.

(vi) Kuwa na uwezakano wa kukadiria idadi ya walimu katika kipindi fulani.

(viii) Maafisa wa idara kuwajibika.

(xi) Wanafunzi kutokuwa na matumaini ya kuajiriwa kwani wengi walikuwa hawajaajiriwa kutuuza.

M
a-5
b-8
ut-2
15

Makosa
h=6 Al=3
s=6 Al=3
Ziada kila 10-½

3. MATUMIZI YA LUGHA (Alama 40)

3. (a) (i) /ng'/ (alama 1)

(ii) /ch/ (alama1)

(b) Umoja –ukuruba,utangamano. (alama 1)

Umaskini-ufukara,ulitima. (alama 1)

(c) Ki-konsonanti + Irabu (K+I) (alama 1)

Chwa –konsonanti + konsonanti +Irabu (K+K +I) (alama 1)

(d) Yule mzembe –kirai nomino. (alama 1)

Leo asubuhi –kirai kielezi. (alama 1)

(e) Kazi –shamirisho kipozi (alama 1)

Haraka sana-chagizo. (alama 1)

Jembe – shamirisho ala (alama 1)

(f) Pia. tena. Juu ya hayo Fauka ya. Pamoja na. Isitoshe. Hata hivyo n.k (alama 1)

(g) Kisabuni –namna mfanano (alama 1)

Jii –namana viigizo. (alama 1) Darasani-kielezi cha mahali.

(h) Kuumia –kitenzi jina- ngeli ya –KU- (alama 1)

(i) Wembe- nomino ya kwaida-ngeli y U-ZI (alama 1)

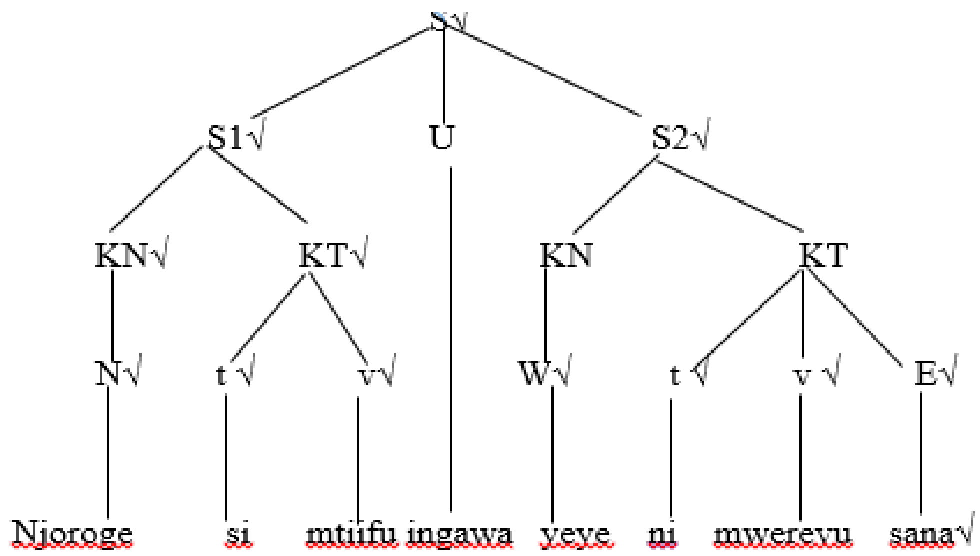

(j) Jinsi/namna-½

Mahali-½

Sehemu ya kitu kizima-½

Kitumizi-½

(k) Waliiba kwa niaba ya Juma.(alama 1)

Waliiba baiskeli ya Juma. (alama 1)

(l) Mwalimu√ aliwauliza√ wanafunzi,√ "Mtakuja kuniona leo?"√ (alama 1)

(m) Wanafunzi watundu hawakuadhibiwa wala kuaibishwa. (lama 2)

(n) (a) Oa-Oza (tendesha) (alama 1)

(b) Kokoa –kokota (tendata) (alama 1) (

o) (a) enye- k.m Mwenye mambo haambiwi tazama. (alama 1)

(b) ni- si –nafsi ya 1 u, mi –nafsi ya 2 a, wa –nafsi ya 3 (alama 1)

(p) Shangazi angetoka tungemkashifu. (alama 2)

(q) (a) mf: Nilienda dukani,nikamkuta,nikamwamkua,nikanunua na nikaenda. (alama 1)

(b) Chakula chalika. (alams 1)

Waziri atimuliwa kazini.

(r) (i) Kufungia maneno yatoayo maelezo zaidi kuhusu maneno yaliyotangulia.

(ii) Kubainisha nambari au herufi katika orodha k.m

(a) (iii) Kutoa maelezo ya maelekezo kwa waigizaji katika michezo ya kuigiza (zozote 2 alama 2)

(s) Wachezaji. Wachezaji hao. (lolote 1 alama 1)

Hijai (h)-6 alama 3

Sarufi (s)-zozote zingatia visehemu usiadhibu Zaidi ya ½ ya alama. 1 iliyotengewa kisehemu.

Zaidi kila kumi al .1

5= al ½

4. ISIMUJAMII (Alama 10)

4. a) (i) Uwezo wa kuzungumza lugha zaidi ya moja.

(ii) Kufidia upungufu wa msamiati.

(iii) Kujinasibisha na hadhi ya lugha,iwapo katika katika jamii lugha moja ina hadhi kuliko nyingine

(iv) Kumwezesha mzungumzaji kuonyesha hisia zake.

v) Kujitambulisha katika kundi linalotumia lugha fulani.

b) (i) Kutofautisha mitindo ya lugha miongoni mwa wanaotumia na hivyo kuwa kitambulishi.

(ii) Kurahisisha au kuharakisha mawasiliano baina ya wahusika.

(iii) Kusaidia kukidhi mahitaji maalum ya mawasiliano.

(iv) Kuongeza lugha na kuipa ladha kwa kufanya mazungumzo yavutie.

(v) Njia moja ya kukuza na kutajirisha lugha.

(vi) Huelekea kuibuka kwa msimu.

(vii) Kuficha mambo yanayotumika yasifahamike na wasiohusika

(viii) Kuwaelekeza watu kuzingatia kaida za matumizi ya lugha katika jamii na hivyo kuondoa mitafaruku baina ya wanajamii.Inayoweza kuletwa na matumizi ya lugha.

(ix) Kuondoa urasimu wa matumizi ya lugha sanifu ambayo ina kanuni nyingi za matumizi ambazo wakati mwingine huchosha,hutatiza na kusumbua wazungumzaji.

(x) Huwawezesha wazungumzaji kujitia na kuzingatia yale yanayohusiana na muktadha fulani bila kutapatapa.

Makosa: Hijai 4-ala 2

Sarufi 4- al 2

Jumla makosa 8

Alama 4